

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

Arvokkaiisiin tietoaaineistoihin luettavat asiat voivat vaikuttaa. Nämä aineistot ja niiden käyttötarpeet tulee ensin määritellä.

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velvoiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

Viranomaiset soveltavat tiedon julkaisemista avoimien rajapintojen kautta oman harkintansa mukaan, eli todennäköisesti juuri silloin kuin se on tarkoituksenmukaista sekä tiedon julkaisijan että loppukäyttäjän näkökulmasta.

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

-

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

-

Tunnistatteko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

Avoimuus on kannatettavaa. Viitaten riskiin lain vaikutuksesta tutkimusaineiston julkaisemiseen, herää kuitenkin kysymys edistääkö laki oikeasti avoimuutta.

Esityksen perusteella on epäselvää, mitä ”julkaistulla” tutkimusaineistolla tarkalleen tarkoitetaan. Mikä on esimerkiksi sellaisten tutkimusaineistojen

asema, joita ei ole julkaistu verkossa (avoimesti tai esimerkiksi kirjautumisprosessin kautta), mutta jonka luovutukselle ei ole mitään estettä

(esimerkiksi GDPR:n puolesta) ja jotka julkisuuslain mukaan ovat julkisia? Tarvitaan selkeä tulkinta ja esimerkkejä ”julkaistusta” tutkimusaineistosta,

jotta esitystä voidaan kommentoida tarkemmin.

Tutkimusaineiston määritelmää pitää tarkentaa. Tarkoitetaanko tutkimusaineistolla määrällisen datan lisäksi myös laadullisia aineistoja,

esimerkiksi haastatteluaineistoja? Entä ovatko mallinnetut tai simuloidut aineistot tutkimusaineistoja?

On olennaista, että julkaiseva taho saa tehdä tutkimusaineistolle ja dynaamiselle datalle rauhassa kaikki tarvittavat laadunvarmistustoimenpiteet

ja/tai anonymisointitoimenpiteet ennen kuin aineisto julkaistaan. Metatiedot ja muut aineiston käyttöohjeet ovat välttämättömiä, jotta aineistoja pystytään

soveltamaan ja tulkitsemaan oikein.

Tulkitsemme esitystä niin, että kun julkinen yritys välittää muilta julkisilta toimijoilta samaansa tutkimusaineistoa, se ei voi periä maksua tästä

ilmaiseksi saamastaan aineistosta, vaan julkinen yritys voi periä maksun vain omista tuotantokustannuksistaan. HSL puoltaa tämä tulkinnan mukaista

lainsäädäntöä.

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistoja tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

Tässä vaiheessa emme ole tunnistaneet tällaisia vaikutuksia. Asiaa voitaisiin arvioida paremmin, jos tiedettäisiin tarkemmin, mitä ”julkaistulla”

tutkimusaineistolla tarkoitetaan.

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

Tämä riski on mielestämme olemassa. Jos aineiston julkaisemisen kriteerit ja seurausvaikutukset muuttuvat aineistojen tuottajien kannalta

monimutkaisemmiksi ja työläämmiksi, se voi johtaa päätökseen, ettei aineistoja haluta julkaista avoimesti. Pahimmillaan laki siis voi estää eikä

edistä avoimuutta.

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

-

Tunnistatteko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

Emme tunnista.

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

Omassa toiminnassamme arvokkaiksi katsottavia tietoaineistoja ei ole vielä määritelty, mutta niitä todennäköisesti on tunnistettavissa.

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

Ei ole.

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

-

Ojala Anu
HSL Helsingin seudun liikenne